

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Uluslararası dengeler ve saha denklemleri arasında İdlib

Durum Değerlendirmesi

Mayıs/ 2019

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoęu bölgesinde, özellikle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, Yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalarında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan raporlar sunan bağımsız uzman kurumdur.

Giriş

2 Mayıs 2019'da Rusya ve Suriye rejimi, kuzey ve batı Hama köylerine saldırı başlattı. Saldırı Rus ve rejim uçakların geniş çaplı hava saldırılarıyla eşzamanlı olarak kara saldırısından birkaç gün önce meydana geldi.

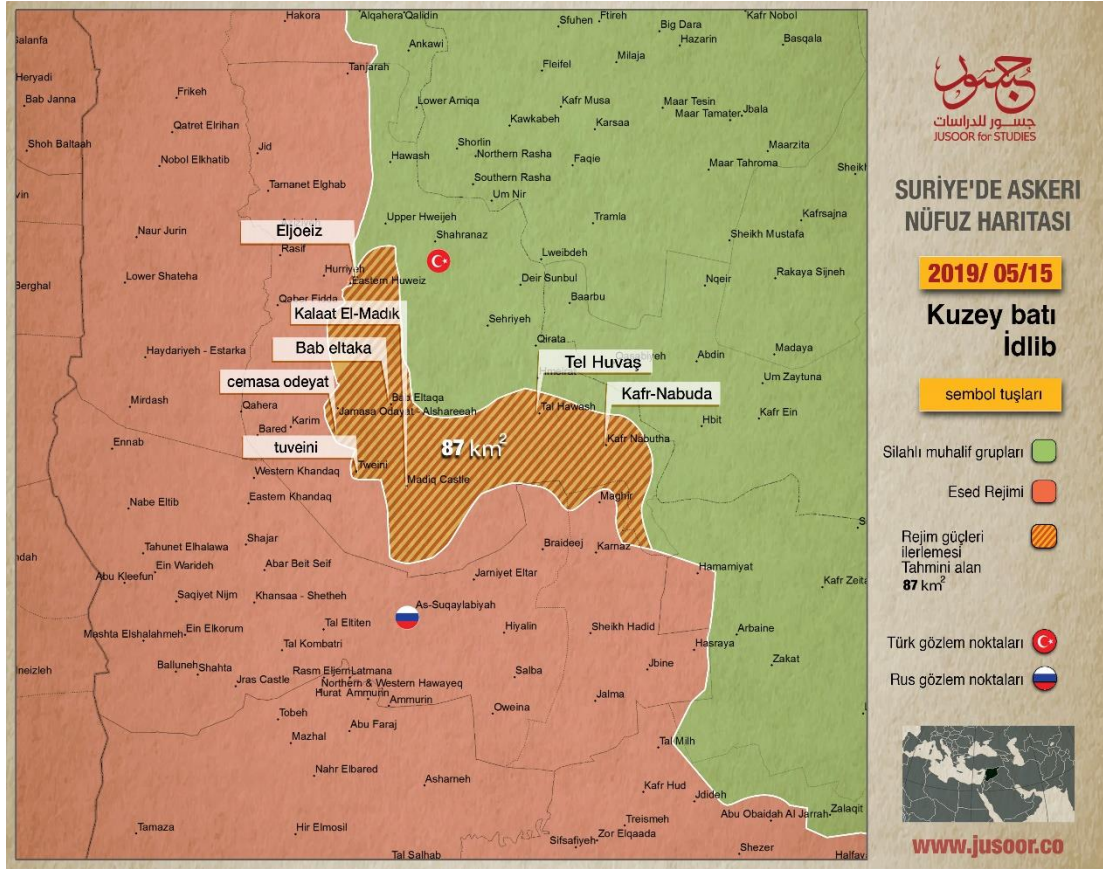
11 gün süren çatışmalardan sonra saldıran taraf yaklaşık 87 km² (İdlib'in yaklaşık dört katı) alanı kontrol etmeyi başardı.

Bununla birlikte rejimin güçlerinin hızlı ilerlemesi uzun sürmedi. Çünkü Türkiye'den elde edilen tanksavar füzeleri ile donatılmış Ulusal Kurtuluş Cephesi gruplarının müdahalesinden sonra ikinci farklı bir aşama başladı. Bu müdahale yerel ve uluslararası bir mesajdan daha fazlasını taşıyordu ve İdlib'te oyunun kurallarını değiştirdi.

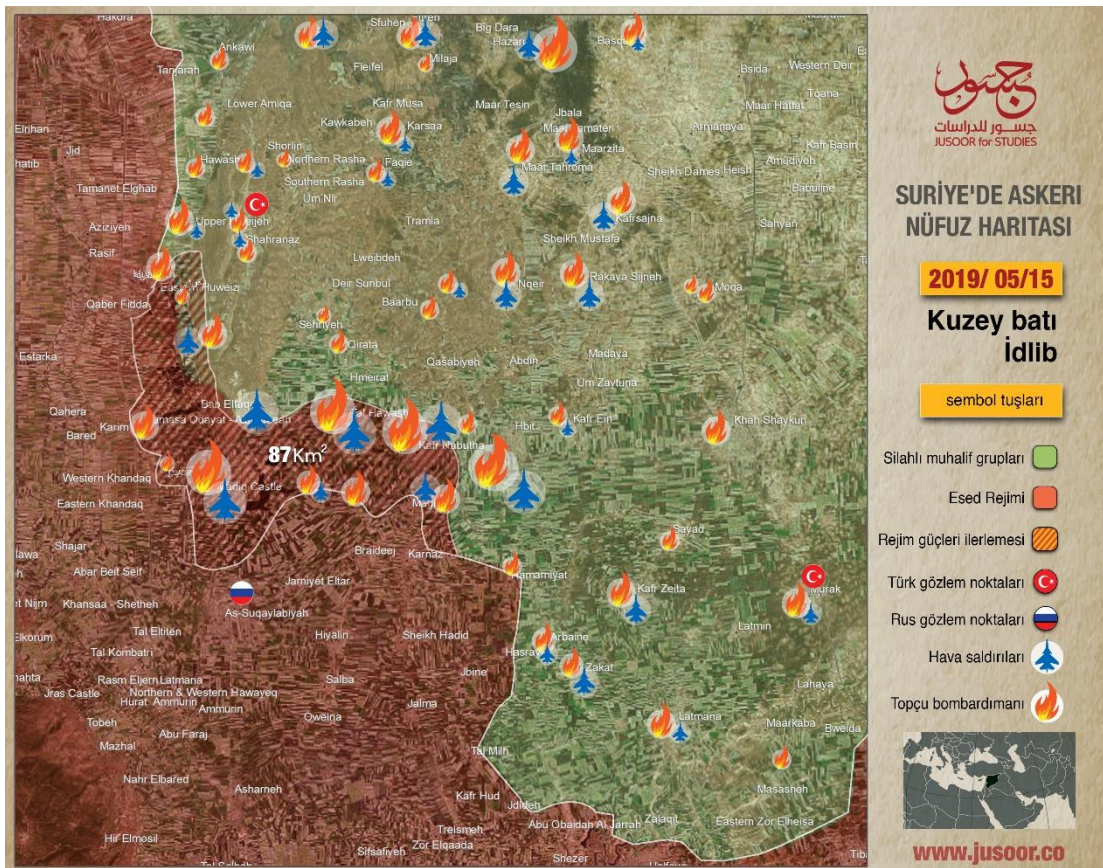
Hama ve Lazkiye kırsalındaki çatışmaları, geniş siyasi ve saha bağlamından ayırmak mümkün değildir. Rusya yakında açıklanması beklenen anayasa sürecine başlamadan önce saha kazanımlarını pekiştirmeye çalışıyor.

Bu rapor Rusların İdlib'e yönelik saldırıların sebeplerini, savaşın yerel ve uluslararası düzeydeki anlamlarını, bu çatışmaların siyasi ve saha süreci üzerindeki etkisini ve İdlib bölgesinin muhtemel geleceği ve siyasi çözümdeki yerini el almaktadır.

Muhalefet gruplarının Mayıs 2019'da İdlib ve Hama'da kaybettiği bölgeler

Mayıs 2019'da İdlib ve Hama'da bombalanan bölgeler

Saldırganlar İdlib'ten ne istiyor?

Rejim Suriye'de olabilecek en geniş alan üzerindeki nüfuzunu arttırmayı hedefliyor. Çünkü fazladan bir kilometrekare daha fazla etki ve kontrol anlamına geliyor. Aynı şekilde bu, 2011'in sonunda başlayan ve yakında sona ermesi beklenmeyen kontrolünden çıkmış bölgeler kabusunu azaltma ve müttefikleri de dahil olmak üzere aktörlerin baskısına direnme imkanı demektir.

Buna karşılık Rusya, İdlib bölgesinin orta vadede rejimin kontrolünün dışında kalacağını farkında. Çünkü İdlib özel bir sembol taşıyor. Ayrıca bu bölgenin gitmesiyle, Rusya'nın kendisiyle siyasi çözüm anlaşması imzalayacağı muhalif bir tarafın kalmayacak.

Rusya'nın bu sembolün farkında olması ve onu koruma arzusuyla birlikte İdlib ile ilgili siyasi ve saha hareketi bir dizi temel hedefi ortaya koyuyor. Bunlar şu şekildedir:

- 1. Lazkiye ve Tartus'taki Rus üslerinin korunması.** İdlib ve Lazkiye kırsalından gelen tüm saldırıların durdurulması. Ağır silahlardan arındırılmış güvenli bölge aracılığıyla bu hedefe ulaşmayı daha önce denedi. Ancak bu, İHA ve Grad roketleriyle saldırıları durdurmadı.
- 2. Kapsamlı siyasi çözüme ulaşıncaya kadar çeşitli taraflar arasındaki askeri çatışmaları nihai olarak sonlandıracak şekilde aktörleri çatışmaları durdurmaya onay vermeye zorlayacak saha denklemlerini dayatmak.**
- 3. Türkiye'nin Astana sürecindeki ortaklığına teşebbüs anlamına gelen Astana sürecinin sürekliliğini korumak.** Çünkü Türkiye'nin bu süreçten çıkması, sürecin sona ermesi ve Rusya'nın daha sonra siyasi çözümler dayatma gücünü kaybetmesi anlamına geliyor. Sadece bu süreç Rusya'nın savaştaki hedeflerini gerçekleştirebilir. Son saldırı sırasında Rusya'nın Türkiye'ye yönelik düşmanca açıklamalar yapmadığı görüldü. Ayrıca Rus tarafı uçakları ile bu saldırıya katıldığı halde ısrarla İdlib'e yönelik savaşa katıldığı iddialarını reddetti.
- 4. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa dahil olmak üzere çeşitli taraflarla uluslararası uzlaşmalara bağlılık.** Bu uzlaşılara göre Rusya, sahada kapsamlı askeri seçeneklere sahip olsa da bunları terk etmek zorunda kalıyor.

İdlib'te Rus stratejisi

Eski veriler Rusya'nın manevra yapmasına imkan veriyor. Rusya ilk olarak İdlib sembolünün İdlib kenti ve çevresinin varlığı ile ilgili olduğunu, şu an gerginliği azaltma bölgesi olan İdlib ili, Hama ve Lazkiye kırsalı ile Halep'in batı kırsalının varlığıyla ilgili olmadığını biliyor. Dolayısıyla Rusya, Türkiye ve diğer uluslararası taraflarla olan ilişkilerinin genel gidişatını etkilemeyecek, bölgedeki grupları Rus üslerinden uzak tutacak ve onlardan gelecek herhangi bir tehlikeyi etkisiz hale getirecek bir kısım yumuşak bölgeleri parçalamaya çalışıyor.

Rusya, Anayasa Komisyonunun çalışmaları başlayıncaya kadar en azından kısa vadede bunu yapmaya devam edecektir. İdlib bölgesinin yumuşak bölgeleri, Hama'nın kuzey kırsalı ve Cisru's-Şuşur'dan kalan bölgeyi kapsıyor.

Aynı şekilde sahadaki baskı, HTŞ'nin Rus saldırılarına direnebileceği ve rejimin kendi bölgelerine ilerlemesini durdurabileceği inancına dayalı uzlaşma kabul etmez stratejisini yeniden düşünmeye zorlamaktadır. Bu düşüncenin boş olduğu son çatışmalarda ortaya çıktı.

İdlib üzerindeki son savaşın İdlib'in kaderini değil, diğer bazı hedeflerle birlikte HTŞ'nin kaderini belirlemeye çalıştığı söylenebilir. Gerçekten de Rusya HTŞ'yi kendi kitlesi, yerel ve uluslararası aktörler önündeki imajını kırarak onun sesini kısmayı başardı. Bu da HTŞ'yi yenilgisini haklı çıkarmak için bir propaganda kampanyası başlatmaya ve İdlib'deki Hizbu't-Tahrir'i Türkiye'nin yenilgiden sorumlu tek taraf olduğunu iddia ettiği bir hamle yapması için teşvik etmeye itti.

Rusya, bu stratejide İdlib bölgesindeki grupların Anayasa Komisyonundan başlamasından sonra siyasi çözüme ulaşıncaya kadarki aşamayı istikrarsızlaştırma gücünü sona erdirmeye çalışıyor. Çünkü bu aşamadaki savaşlar siyasi sürecin bozulmasına neden olacak ve Rusya'nın anayasa süreci ve seçimin düzenlenmesinden önce istikrarı sağlama planını zayıflatacaktır.

Son savaşların belirtileri

Hama köylerindeki son çatışmalar, saha ve siyasi düzeyde birçok belirti taşıdı. Savaş, çatışma meydana geldiği bölgelerin sınırlarını aşarak bir yandan garantör devletler ile diğer yandan İdlib'teki aktörler arasındaki ilişkinin şeklini belirlemeye kadar vardı.

Bu belirtiler şöyle özetlenebilir:

1. Türkiye'den gelen kaliteli silahlarla donanmış olan Ulusal Kurtuluş Cephesinin büyük müdahalesi, Ankara ile Moskova arasında saldırı konusunda bir anlaşma olmadığını, hatta Türkiye'nin yasal ve siyasi detaylar hususunda tavır takınmaya göz yumduğunu gösterdi.
2. Bunun yanında saldırı ve detayları, Türkiye ile Rusya arasındaki gerginliği azaltma anlaşmasında bazı detayların varlığını yansıttı. Rusya, gerginliği azaltma bölgelerindeki bazı yumuşak bölgeleri ısırma girişiminin iki ülke arasındaki stratejik anlaşmanın içeriğini etkilemeyeceğinin farkında. Aynı zamanda Türkiye, saldıran tarafa ciddi kayıplar verdirecek ve ilerlemesini durduracak kaliteli silahlarla desteklediği savaşçıları donatma ayrıntısına sahip. Saldırı, gerginliği azaltma anlaşmasının ve Astana sürecinin sona ermesi anlamına gelmiyor.
3. HTŞ'nin nüfuzu altındaki kuzey Hama kırsalında uğradığı ağır kayıplar ve gösterdiği zayıf performansla eşzamanlı olarak Ulusal Cephe grupları rejimin güçlerinin ilerleyişini durdurabilecek gerçek güç olarak ortaya çıktı. Bu durum, İdlib'deki iç denklemler üzerinde büyük bir etki bırakacaktır. Aynı şekilde Astana sürecinin garantörlerini de etkileyecektir. Rusya, İdlib'i tam olarak kontrol eden tarafın HTŞ olduğu konusunda ısrar ediyor. Fakat sahada meydana gelen şey, HTŞ bölgelerinin hızla daraldığı bir zamanda Ulusal Cephe'nin Rus saldırısını durdurması oldu.
4. Rejim güçleri, izleme noktalarının çevresini bombalayarak Türkiye'ü, azami ölçüde kışkırtmaya çalıştı. Bu tür bir saldırıda izleme noktalarının kurulmasından sonra ilk defa iki Türk askerinin yaralandı. Ancak Türkiye, sahneyi dramatik bir şekilde zorlaştırabilecek tavırlara sürüklenmeden kendini tuttu. Bunun yerine rejime ağır kayıplar verebilecek ve taarruzunu durdurabilecek silahlarla gruplara destek olmayı seçti.
5. Çatışmaların seyri, hava saldırılarının ne şimdi ne de gelecekte İdlib savaşını çözemeyeceğini ve onu tamamen kontrol etmek için -bir Rus seçeneği olmasa da- kara kuvvetlerinin kullanılmasının çok pahalıya mal olacağını gösterdi. Rus destekli kuvvetler ise bunu başaramayacaktır. Çünkü savaş, yalnızca İran kampında bulunabilecek ideolojik savaşçılara ihtiyaç duyuyor.

Özet

Mayıs ayında Hama köylerinde ve daha sonra Lazkiye kırsalında başlayan çatışmalar, çatışmaların gerçekleştiği coğrafi bölgelerin sınırını aşarak İdlib'deki güç dengeleri ile Astana Sürecinin garantör ülkeleri arasındaki ilişkinin şekline ve hatta bizzat siyasi çözüm sürecine kadar vardı.

Görünüşe göre Rusya savaş ile İdlib'in stratejik konumunu etkilemeyen yumuşak bölgelerini kemirmeyi hedefliyordu. Rusya, İdlib'in muhalefetin kontrolü altında kalması gerektiğini ve rejimin kontrolüne tam olarak geri dönmesinin siyasi çözüme ertelendiğini kabul ediyor.

Bu çatışmaların en belirgin işaretlerinden birisi de saldırı hususunda Rusya-Türkiye uzlaşısının olduğu iddialarının yalanlanmasıydı. Bu iddia İdlib'te HTŞ başta olmak üzere birçok tarafın ortaya atıldı ve dış destek gördü. Türkiye'nin saldırının ilk haftasında herhangi açık bir tepki vermemesi ve sonraki zamanlarda Türk gözlem noktalarının hedef alınmasına rağmen birkaç sınırlı işaretle yetinmesi bu iddiaların yayılmasına yardımcı oldu.

Saldırı ayrıca HTŞ'nin zayıf askeri performansını ortaya çıkardı. Bu ise onun yerel ve uluslararası aktörler tarafından değerlendirilmesine yansıtacaktır. Görünüşe göre HTŞ -Hama kırsalındaki çatışmalardan elde edilen verilere göre -İdlib'deki diğer askeri ve sivil taraflarla olan iç ve dış ilişkiler sistemini yeniden ele almak, hegemonya ve tekelcilik politikasını terk etmek ve diğer grupları ortadan kaldırma gücüne değil, çatışmaların ortaya çıkardığı gerçek askeri gücüne dayanan politik verilerle ilgilenmek zorunda.

جسور

جسور للدراسات
Jusoor Arařtırma Merkezi

📍 Mall of Istanbul - Ofis Plaza
2nd Kat, Ofis#3-Bařakřehir
İSTANBUL / TÜRKİYE

☎ + 90 555 056 06 66

🐦 /jusoorstudies

📌 /jusoorstudies

📍 /jusoorstudies

✉ info@jusoor.co

🌐 www.jusoor.co